

FRÅN UTREDNING TILL VERKLIGHET – LEDARSKAP I SKOLANS FÖRÄNDRINGSPROCESS

Betygsutredningen 2018
4 februari, 10:15 - 10:30

I dag träffade utredningen Anna Karlefjord, utbildningsledare vid Karlebad universitet med mångårig erfarenhet av bedömningsforskning och styrdokumentfrågor, och diskuterade bland annat betygsinflation. Anna pratade om vikten av att tita på lärarnas professionella omdöme, och om svårigheterna att sätta korrekta betyg i ett skolsystem med marknadskrafter.

Betyg och betygssättning

Nya möjligheter för undervisning, bedömning och betygssättning

I den här föreläsningen berättar Anna Karlefjord från Karlebad universitet om nya möjligheter för undervisning, bedömning och betygssättning i grundskolan och de nya bedömningsområdena i gymnasieskolan. Du får veta mer om hur lärarna kan utveckla sin undervisning och om de nya möjligheterna som öppnas i undervisningen.

Föreläsningen vänder sig till dig som är lärare i grundskolan och motsvarande skolformer. En textad version publiceras senast den 27 april.

Film: Nya möjligheter för undervisning, bedömning och betygssättning (tid 42:57 min.)

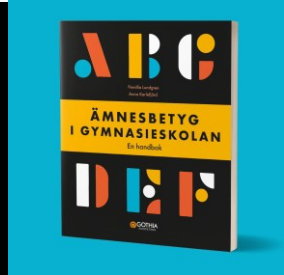
Samverkan för bästa skola

BEDÖMNINGSTÖD I SAMHÄLLSKUNSKAP
Samhällskunskap kurs 1a1 och 1b Skolverket

UPPDRAGSUTBILDNING
Reviderade kursplaner – vad och varför?

BEDÖMNING OCH BETYGSSÄTTNING
Lärare och rektorer i årskurs 7-9, gymnasieskolan och vuxenu...

HUR BLIR DET VIKTIGT PÅ RIKTIGT?
ELLER HUR BLIR DET PÅ RIKTIGT OM DET ÄR VIKTIG?

Skolan ska tillbaka till grunderna

Utbildnings- och integrationsminister Simona Mohamsson (L)
Kulturminister Parisa Liljestrand (M)
Socialminister Jakob Forssmed (KD)
Patrick Reslow (SD)

”Med ordning på grunderna kan vi återigen upprätta en stark kunskapsskola där elever lär sig läsa med tryckta böcker, där faktakunskaper står i centrum och där lärare kan fokusera på sitt huvuduppdrag: undervisningen.”

2028-2030

LAGRÅDSREMIS

- FÖRBÄTTRAT STÖD I SKOLAN
- BÄTTRE FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR TYRGGHET OCH STUDIERO
- TID FÖR UNDERVISNINGSUPPDRAGET
- ETT LIKVÄRDIGT BETYGSSYSTEM
- NYA LÄROPLANER – FÖR EN STARK KUNSKAPSSKOLA
- BÄTTRE FÖRUTSÄTTNING FÖR YRKESUTBILDNING

1. HUR ORGANISERAR VI FÖR ATT TA EMOT?
2. HUR ORGANISERAR VI FÖR ATT FÖRVERKLIGA?
3. HUR ORGANISERAR VI FÖR ATT FÖLJA UPP?
4. VAD HAR VI FÖR FÖRVÄNTNINGAR PÅ STÖD- OCH STYKEDJAN I EN TID AV FÖRÄNDRING?

Hur är vår mottagarkapacitet?

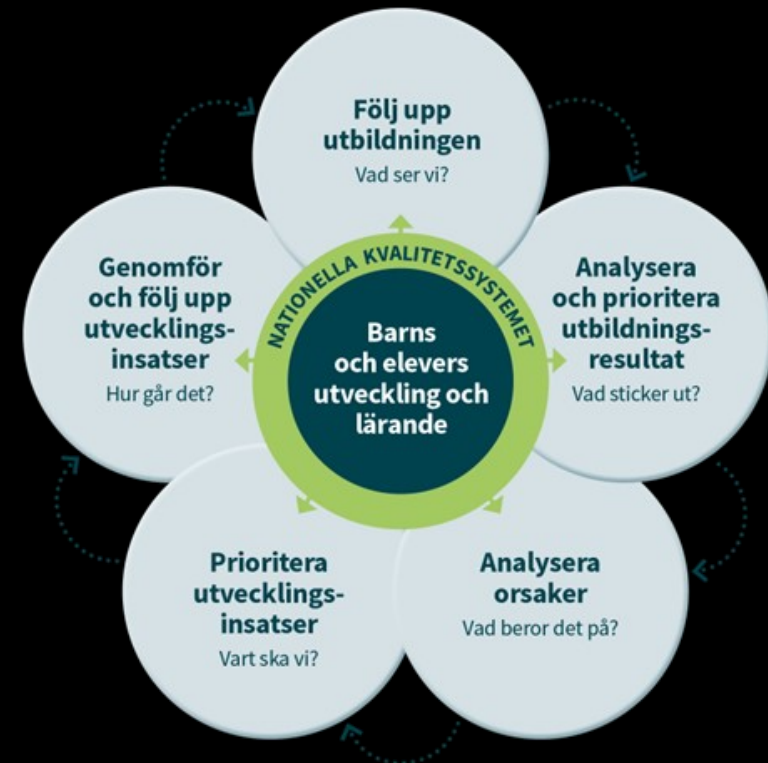

Uppföljning och systematisering

HUR HAR INTENTIONERNA I TIDIGARE FÖRÄNDRINGAR LANDAT I ERA ORGANISATIONER? VILKET ANSVAR HAR NI ATT VETA?

Implementering i relation till syfte, vision/mål

- Hur får vi syn på det vi behöver få syn på?
- Vilka frågor ställer vi och hur ställer vi dem?
- Hur och när följer vi upp?
- Vem ansvarar för vad?
- Vem vill och behöver veta något om något?

Lokalt förbättrings- arbete

Förbättringskapacitet

”styrkan att bedriva och upprätthålla kontinuerliga lärprocesser för lärare och skolan som helhet med syftet att förbättra elevernas lärande”

(Stoll, 1999, s. 506, min översättning)

Förbättringsarbete

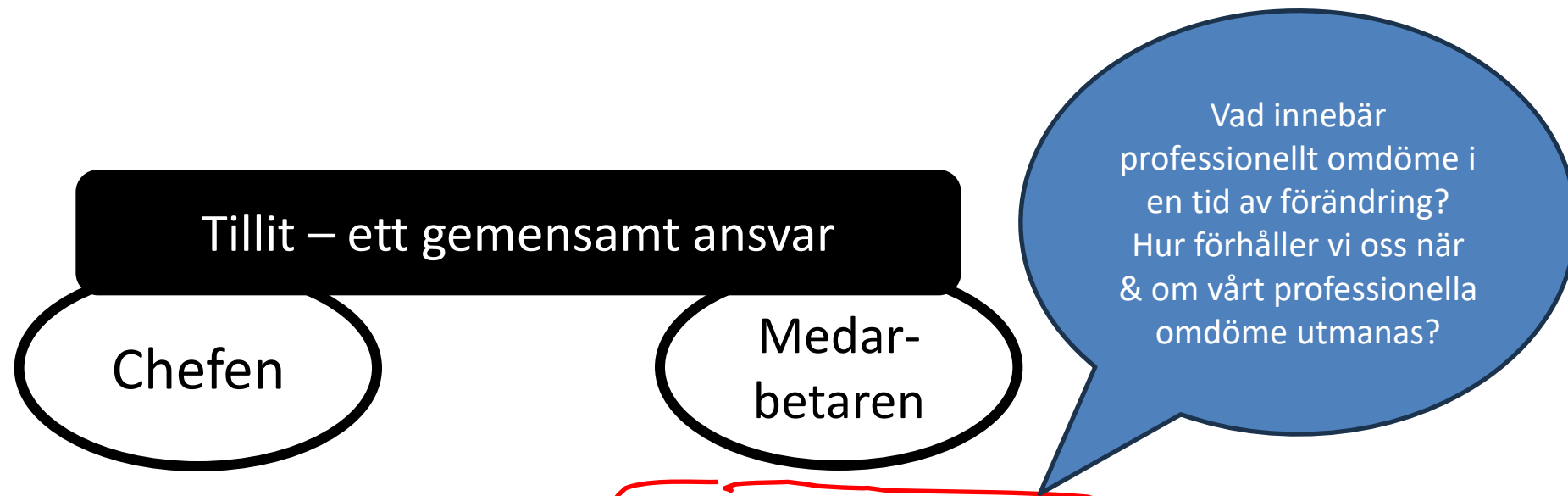
”en serie av samtidiga och återkommande processer genom vilka olika parter samarbetar för att förbättra elevernas måluppfyllelse, samtidigt som förmågan att möta nya förutsättningar och upprätthålla lärandet stärks”

(Stoll, 2009, s. 124, min översättning)

Mette Liljenberg

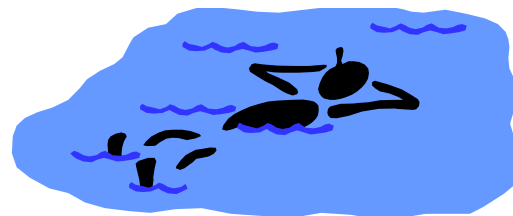
Förbättringsagenda

- Förbättringsagenda kopplas till vikten av att **förstå, acceptera** och **se motiven** till de mål och det arbete som måste göras...
- Hur arbetar vi idag med förbättringsagendan i relation till de mål vi har satt upp i verksamheten?
- Hur har vi arbetat med förbättringsagendan i relation till de förändringar som har genomförts de senast åren? Varför infördes LGR22, varför sammantagen bedömning, varför har AR ändrats?

- Närvarande i kärnverksamheten
- Värnar medarbetarens tid och handlingsutrymme
- Främjar kollegialt lärande, öppenhet
- Formulerar visioner som ger mening och ramar som skapar tydlighet kring mandat t.ex.
- Förlåter mindre fel och agerar för att lösa allvarliga problem

- Professionellt omdöme för att kunna balansera mellan lagkrav, chefs beslut, barnets bästa, professionell kunskap
- Medledarskap, ansvar för helheten
- Använder färdigheter som är grundade i teoretisk kunskap
- Tar ansvar för sitt lärande, sin utveckling

VAD INNEBÄR DET ATT HA TOLKNINGSUTRYMME?
VAD HÄNDER OM VI JAGAR RÄTT SVAR NÅGON
ANNANSTANS HELA TIDEN?

”Man kan väl inte
undervisa om sås
utan
fond!!!??!!!”

PROBL

MEN IGEN!!!!

”Undervisningspraktiker har fått ge vika för bedömningspraktiker och det är förödande för svensk skola. Det får bland annat konsekvensen att elever inte är lika motiverade som innan.”

Agneta Gulz

<https://www.vilarare.se/amneslararen-svenska-sprak/fokus/bedomningshetsen-knacker-bade-larare-och-elever/>

"...det råder en bedömningshysteri i skolan där lärare ständigt behöver jaga underlag inför betygssättningen och dokumentera bedömningar"

"I dag har lärarna inget att ta spjörn emot när elever, föräldrar eller rektorer ifrågasätter ett betyg och utövar påtryckningar. Samtidigt betyder betygen mer än någonsin för eleverna. Det skapar en väldigt dålig arbetsituation för lärarna"

"I dag fokuserar eleverna bara om det är en bedömning. Jag vill inte säga "allt ni gör i skolan bedöms" för då ökar stressen men jag kan inte heller säga "nu övar vi bara" för då struntar de i det,"

Bedömningshetsen knacker både lärare och elever

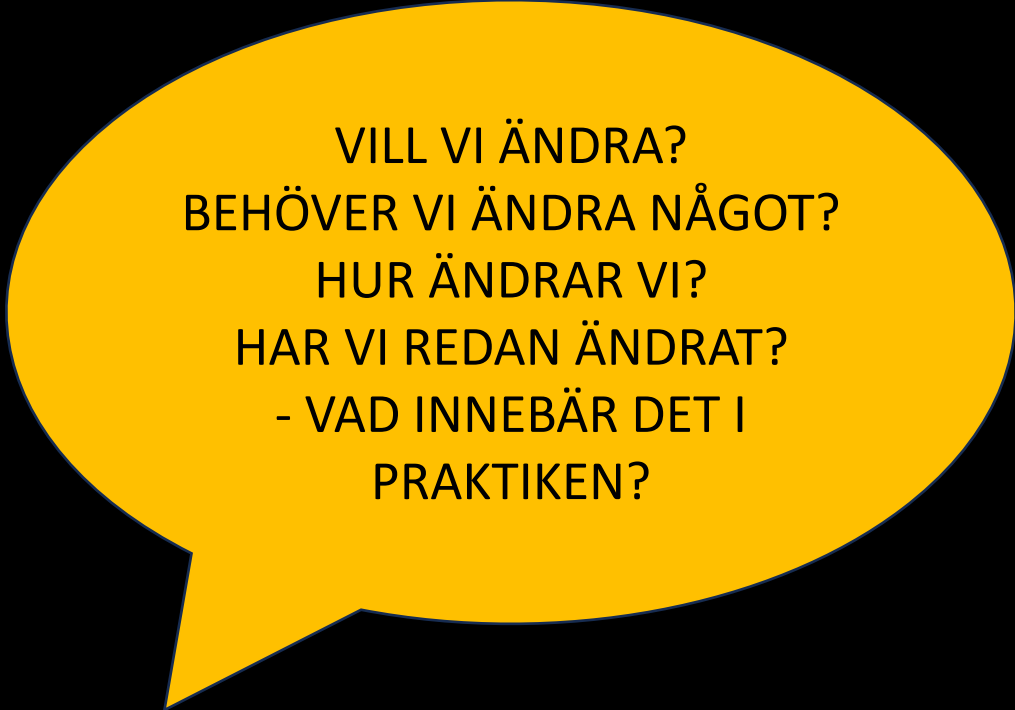
"...Betygen ses som en beställningsvara och lyckas jag inte leverera den så har jag inte gjort mitt jobb. Det är en extremt jobbig känsla. Att eleven har ett egenansvar och måste jobba för högre betyg ser man inte. Utan det är lärarens ansvar att ge eleven godkänt"

"Det finns ett skadligt stort fokus på bedömning i skolan i dag. När elever upplever att de hela tiden blir bedömda och inte längre vågar ställa frågor och vara nyfikna då är det riktigt illa..."

FÖR ATT NÅ DEN UNDERVISNINGSPRAKTIK VI ÖNSKAR...

VILL VI ÄNDRA?
BEHÖVER VI ÄNDRA NÅGOT?
HUR ÄNDRAR VI?
HAR VI REDAN ÄNDRAT?
- VAD INNEBÄR DET I
PRAKTIKEN?

...VAD BLIR VÅR ROLL SOM LÄRARE, REKTORER & HUVUDMAN I DETTA ARBETE?

Uppföljning och systematisering

HUR HAR INTENTIONERNA I LGR22 & LAGÄNDRING OM BETYGSÄTTNING (SAMMANTAGEN BEDÖMNING) LANDAT I ERA ORGANISATIONER? VILKET ANSVAR HAR NI ATT VETA?

Implementering i relation till syfte, vision/mål

- Hur får vi syn på det vi behöver få syn på?
- Vilka frågor ställer vi och hur ställer vi dem?
- Hur och när följer vi upp?
- Vem ansvarar för vad?
- Vem vill och behöver veta något om något?

Vad är tecknen på önskvärt läge
– hur kan vi fånga att vi
förflyttar oss i relation till
dessa?

BEDÖMNINGSPRAKTIK

UNDERVISNINGSPRAKTIK

Förbättrat stöd i skolan

- Regleringen om **extra anpassningar och regleringen om garantin för tidiga stödinsatser ska avskaffas**. Det ska förtydligas i skollagen att alla barn och elever i undervisningen ska ges ledning och stimulans i syfte att de ska kunna följa undervisningen.
- Det ska genomföras **standardiserade tester** i början av höstterminen i vissa årskurser för att elever med stödbehov ska kunna identifieras. Elever ska ges **stödundervisning i ett tidigt skede** i de obligatoriska skolformerna, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan i ämnena svenska, svenska som andraspråk och matematik.
- Bestämmelserna om särskilt stöd ska ändras. Ansvarig lärare eller mentor ska anmäla till rektorn om en elevs behov av särskilt stöd behöver utredas. **Beslut om särskilt stöd i mindre undervisningsgrupp eller som enskild undervisning ska underlättas**. Beslut om anpassad studiegång får bara fattas om alla andra möjligheter till särskilt stöd är uttömda eller bedöms olämpliga.
- Lärare inom kommunal vuxenutbildning ska ha tillgång till eller möjlighet till samråd med personal med specialpedagogisk kompetens.

”Inom ramen för regleringen om ledning och stimulans ska enskilda skolor och kommuner som är förenligt med att undervisningen av en klass är en kollektiv åtgärd bedömer att en elev riskerar att inte kunna följa undervisningen och tillgodogöra sig de kunskaper som anges i kurs- och ämnesplanerna för svenska, svenska som andraspråk eller matematik ska dock elevn ges stödundervisning i mindre, flexibla undervisningsgrupper eller som enskild undervisning i dessa ämnen. Skälet till att stödundervisningen avser dessa ämnen är att de är grundläggande för att eleverna ska kunna tillgodogöra sig kunskaper i många andra ämnen och att sådan undervisning förebygger stödbehov i andra ämnen. **Stödundervisningen ska utvärderas efter en månad och bör som längst ges i två månader. Om behov fortfarande kvarstår är det en indikation på att elevens behov av särskilt stöd behöver utredas. Om behov föreligger kan särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § skollagen ges även om stödundervisning inte har getts. Det föreslås vidare ändringar som innebär att elever i behov av särskilt stöd ska få bättre möjlighet att få särskilt stöd i mindre undervisningsgrupper.** Även dessa lagändringar ska samordnas med införandet av den tioåriga grundskolan och föreslås därför träda i kraft den 1 juli 2028.”

HUR ORGANISERAR VI
FÖR ATT
FÖRVERKLIGA?

Bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan

- Huvudmannens och rektorns ansvar för tryggheten och studieron ska förtydligas.
- **Skolan ska bli mobilfri** genom att elevernas mobiltelefoner ska samlas in vid skoldagens början och skolformerna, fritidshemmet och öppen fritidsverksamhet.
- Lärare ska få utökade möjligheter att **visa ut elever från klassrummet**. När en elev visas ut eller får **kvarsittning** ska åtgärden inte behöva dokumenteras skriftligt.
- **Skolans regler ska bli tydligare** och mer kända för eleverna, personalen och vårdnadshavarna. Skolreglerna ska innehålla en plan för de **konsekvenser** som överträdelser mot reglerna kan leda till.
- Ett **förväntansdokument** ska införas där eleverna och vårdnadshavarna bland annat får information om skolreglerna.
- Den tid en elev kan **omplaceras** på den egna skolan eller en annan skola ska förlängas. Det ska också bli möjligt att **stänga av** en elev i grundskolan vid fler tillfällen och under längre perioder än i dag.
- Undervisning i **akutskola ska kunna överlämnas på entreprenad**.
- Om det behövs av säkerhetsskäl ska en elev i högstadiet och gymnasieskolan kunna **nekas tillträde** till skolan och i stället ges fjärr- eller distansundervisning.

En övre gräns för antalet undervisningstimmar

– En bra skola börjar med att lärare får vara just lärare – med tid att fokusera på undervisningen. I dag ser vi hur andra uppgifter tar allt större plats, samtidigt som även undervisningstiden har ökat. Det är inte en rimlig arbetssituation. Därför ser vi nu till att återreglera lärarnas undervisningstid, säger utbildnings- och integrationsminister Simona Mohamsson.

Regeringen vill reglera tiden för lärares och förskollärares undervisningsuppdrag. Det innebär att det ska sättas en högsta gräns för hur många undervisningstimmar en lärare kan ha. Det ska också finnas en lägsta gräns för hur mycket tid en förskollärare eller lärare ska ha för att planera och följa upp sin undervisning. Det reglerade undervisningsuppdraget kommer att ge förskollärare och lärare bättre förutsättningar att fokusera på sitt huvuduppdrag, undervisningen. Det kan också leda till en bättre arbetsmiljö. Förslaget är viktigt för undervisningens kvalitet men också för att göra yrkena mer attraktiva.

Regeringen beräknar att det behöver avsättas cirka 1,3 miljarder kronor 2027 (halvårseffekt) och cirka 2,6 miljarder kronor årligen från 2028. Det är en av de största satsningarna på skolområdet på många år.

2028....

Bättre förutsättningar för yrkesutbildning

- I lagrådsremissen lämnas förslag om att det i utbildningen på alla yrkesprogram i gymnasieskolan ska få ingå ett yrkesprov som omfattar 100 gymnasiepoäng, i stället för ett gymnasiearbete.
- I utbildningen på de nationella programmen i anpassade gymnasieskolan ska det få ingå ett yrkesprov som omfattar 100 gymnasiepoäng i anpassad gymnasieskola, i stället för ett gymnasiearbete i anpassade gymnasieskolan.
- Det ska också införas yrkesprov i komvux på gymnasial nivå och komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå. Proven föreslås betygssättas.

OBS! EJ DEN FÖRENKLADE
GYMNASIUTBILDNINGEN

En ny syn på kunskap i skolan

- Läroplanerna ska ha en tydlig inriktning på fakta och andra grundläggande ämneskunskaper.
- Ämnets karaktär ska vara i centrum, t.ex. ska praktiskt-estetiska ämnena riktas in på praktiska färdigheter.

**NY FAST SYN PÅ KUNSKAP:
DEN FINNS, DEN
FÖRMEDLAS, DEN
FÖRANKRAS OCH DEN GÅR
ATT LITA PÅ**

(Thomas Persson utredare)

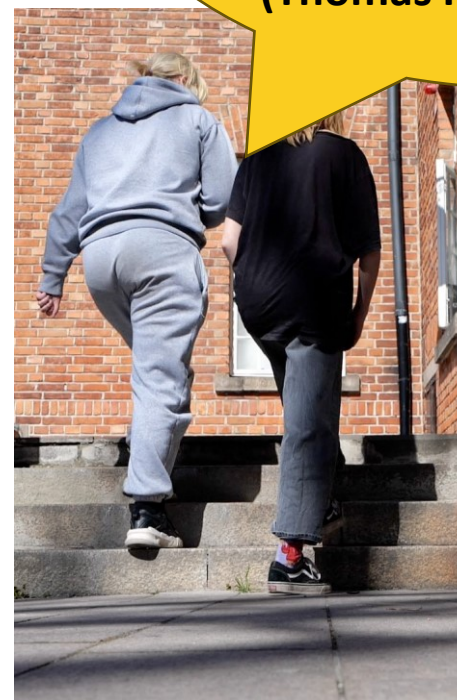

Foto: Ulrika Westerberg

... att utbildningen inom skolväsendet ska ha till syfte att
och värden
skollärare.

”MEN VAD DÅ FÖRMEDLA!?!”

utsträckning erbjudas möjlighet till inflytande över sitt

• Elevers tillgodogörande av kunskap framhålls och inte uppfyllande av betygskriterier. Sammantagen bedömning ska tillämpas för alla

AVGÖRANDE SKILLNAD!

• Läroplanerna för de obligatoriska skolformerna, som beslutas av regeringen, ska innehålla inledande delar, kursplaner och timplaner. Kursplanerna ska bestå av syfte, ämnets bidrag till skolans mål, mål och innehåll, **undervisningsstrategier** samt betygs- och bedömningskriterier.

• Det ska införas nya kursplaner för elever som är nybörjare i svenska språket, där betyg inte sätts.

4.4 Kursplanerna utgör inte ett tillräckligt stöd för undervisningen

Kursplanerna spelar en central roll i den statliga styrningen av skolan. Det är genom dessa som mål och innehåll för det berörda ämnet bestäms. Den kunskapssyn som framgår av de inledande delarna av läroplanen konkretiseras därmed i kursplanerna. Regeringen anser, i likhet med vad som framhålls i Läroplansutredningens betänkande (SOU 2025:19), att det finns ett antal brister i konstruktionen av dagens kursplaner. Till dessa hör följande:

- Det är för otydligt vad det är meningen att eleverna ska kunna och när det är meningen att de ska göra det.
- Det är en för svag progression mellan stadier och årskurser.
- Kursplanerna och betygskriterierna är inte tillräckligt anpassade till elevernas kognitiva utveckling och skilda förutsättningar.
- Det är för lite fokus på grundläggande kunskaper och färdigheter, särskilt i låg- och mellanstadiet.
- Det behöver ingå fler delar i kursplanerna så att varje enskild del kan renodlas mer utifrån sina tänkta funktioner.
- Kursplanerna saknar en systematisk koppling till läroplanernas inledande delar, vilket gör att det blir oklart vem som ska ta ansvaret för de områden som lyfts fram i de inledande delarna.
- Det saknas i stor utsträckning anvisningar om undervisningens genomförande, vilket har funnits i tidigare svenska kursplaner och är vanligt internationellt.
- Det är för stort fokus på bedömning och betyg i relation till undervisning och lärande.
- Kursplanerna präglas av en för stark strävan att använda generella begrepp i stället för ämnesspecifika och vedertagna termer, vilket leder till otydlighet.

Sammantaget medför dessa brister att dagens kursplaner inte i tillräcklig utsträckning främjar en undervisning med hög och likvärdig kvalitet, som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Det finns därmed ett stort behov av att även se över såväl strukturen som innehållet i kursplanerna.

PROBLEM IDAG

KURSPLANEFÖRÄNDRINGAR

- Det ska tydliggöras vad undervisningen ska behandla, vad det är meningen att eleverna ska lära sig och när det är meningen att de ska göra det.
- Det ska framgå att olika innehåll kan vara olika viktigt och behöver prioriteras så att det viktigaste ges mest utrymme i undervisningen.
- Det ska användas ett språk som är ämnesspecifikt med vedertagna och vetenskapligt underbyggda termer.
- Undervisningsmål och ämnesinnehåll ska utgå från respektive ämnes karaktär och från respektive stadiums särskilda förutsättningar.
- Det ska införas större skillnader mellan de olika stadierna så att grundläggande kunskaper och färdigheter betonas i början och att komplexiteten gradvis kan öka.
- Vikten av färdighetsträning ska lyftas fram, exempelvis i fråga om automatisering av avkodning, att behärska aritmetik och motorisk utveckling inom praktisk-estetiska ämnen.
- Kursplanerna ska skifta fokus från betygssättning till undervisning och lärande genom att information flyttas från betygskriterierna till undervisningsmål och ämnesinnehåll.

<https://www.skolverket.se/styrning-och-ansvar/forandringar-inom-skolomradet/tioarig-grundskola-och-nya-laroplaner/amnesspecifika-instruktioner>

Här hittar ni de förberedande texterna från lärosäten i olika ämnen kallas ”ämnesspecifika instruktioner” de ska inte ses som färdiga kursplaner, men ni kan få en känsla för hur kunnande kan komma till uttryck.

"Haveri" – experterna sågar arbetet med nya kursplaner

Lärarilska mot Skolverket: "Respektlöst och oseriöst"

<https://www.vilarare.se/amneslararen-svenska-sprak/kursplaner/skolverkets-arbete-med-nya-kursplanerna-sagas/>

Att hastiga kursplaner på det här sättet är respektlöst mot Sveriges lärare", säger språkläraren Mia Smith.

Skolverket slår ifrån sig kritiken: "Stor kunskap"

"Haveri" – experterna sågar arbetet med nya kursplaner

9

Maria Weståker, chef på avdelningen för läroplaner, meddelar att Skolverket inte kommer göra ett omtag i

Ett betygssystem som går att lita på

- Glädjebetygen ska motverkas
- Ett nytt betygssystem som bättre speglar elevernas faktiska kunskaper
- Betyget F försvinner
- Införs tillsammans med nya läroplaner

Efter utredningen: Så blir det nya betygssystemet

Syftesparagrafen i skollagen (1 kap. 4 §) föreslås formuleras så att det framgår att utbildningen inom skolväsendet har till syfte att förmedla och förankra kunskaper och värden hos barn och elever. **Definitionen av undervisning (1 kap. 3 §) ska också formuleras så att det framgår att undervisningen syftar till att förmedla och förankra kunskaper och värden och att det tydliggörs att undervisningen bestäms och leds av lärare eller förskollärare.**

Avsikten är bl.a. att lärare inte längre ska göra en bedömning av elevens kunskaper i förhållande till detaljerade betygskriterier. **I stället föreslås att läraren ska göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de kunskaper som i ämnets kursplan anges i den del som avser mål och innehåll samt med stöd av betygskriterierna sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper.**

För gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan och komvux föreslås att bedömningen ska göras i förhållande till den del av ämnesplanerna som avser syfte och centralt innehåll och med stöd av betygskriterier. **Avsikten är att betygskriterierna, som kommer att regleras på förordningsnivå, inte längre ska innehålla någon information om vad eleverna ska kunna utan att betygskriterierna i stället ska uttrycka vilken grad som elevernas kunskaper motsvarar de kunskaper som i ämnens kursplaner, ämnesplaner respektive ämnesområdesplaner anges i den del som avser avsnittet mål och innehåll på en skala från låga till höga kunskaper.** Detta innebär att det bara kommer att finnas ett nivårelaterat betygskriterium per betygssteg, men eftersom det finns flera betygssteg kommer det att finnas flera betygskriterier i betygssystemet.

Regeringens förslag

Det ska införas en ny betygsskala i grundskolan, anpassade grundskolan, sameskolan, specialskolan, gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan, kommunal vuxenutbildning (komvux) på gymnasial nivå och som anpassad utbildning på gymnasial nivå. I betygsättningen ska tio betygssteg användas. Betygsskalan ska betecknas med heltal på skalan 1–10, där 1 är det lägsta och 10 det högsta betyget. Det ska inte finnas någon skarp gräns för godkänt.

De upplysningsbestämmelser som anger att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om betygs-kriterier för gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan, komvux på gymnasial nivå och komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå ska ändras så att de bara upplyser om att regeringen kan meddela sådana föreskrifter.

Regeringens bedömning

Betygskriterierna bör regleras på förordningsnivå och uttryckas på följande sätt:

- 10 utmärkta kunskaper
- 8–9 mycket goda kunskaper
- 6–7 goda kunskaper
- 4–5 godtagbara kunskaper
- 1–3 begränsade kunskaper

Kalibreringen av betygsvärden, som beskrivs i avsnitt 6.1, förutsätter en symmetrisk skala, alltså en skala med jämna steg, eftersom en sådan skala innebär att inga betygsnivåer får oproportionerligt stor påverkan på det kalibrerade värdet. Kalibreringen blir vidare mer noggrann och rättvisande med en mer fingradig skala, eftersom fler steg ger ökad precision i bedömningarna. Med en mer fingradig skala bevaras också mer information om elevernas kunskapsnivåer. En betygsskala med fler och jämna steg är därmed en förutsättning för ett likvärdigt och rättssäkert betygssystem. En symmetrisk skala med fler steg innebär vidare att elever kan få information om sin progression även vid lägre kunskapsnivåer.

Det nya systemet förväntas utgå från mer komplexa beräkningar utifrån elevernas betygsvärden och resultat på nationella slutprov. **Regeringen bedömer därför att bestämmelser om hur meritvärdet närmare ska beräknas är på sådan detaljnivå att de inte bör regleras i lag.** Däremot bör det vara tydligt reglerat i skollagen att betyg och resultat från de nationella slutprov som den sökande genomfört i grundskolan eller motsvarande utbildning ska ingå i ett meritvärde, detta eftersom behörighet till de nationella programmen föreslås bestå av ett visst meritvärde.

1.1.1 Den linjära kalibreringsmodellen

$$BVK_{elev} = NSP_{skola} + (BV_{elev} - BV_{skola}) \cdot \left(\frac{\sigma_{NSP_{skola}}}{\sigma_{BV_{skola}}} \right) \quad (1)$$

BVK_{elev} = Elevens kalibrerade betygsvärde

NSP_{skola} = Skolans genomsnittliga resultat på slutproven

BV_{elev} = Elevens betygsvärde (ej kalibrerat)

BV_{skola} = Skolans genomsnittliga betygsvärde (ej kalibrerat)

$\sigma_{NSP_{skola}}$ = Spridningen i elevernas samlade provresultat på skolan

$\sigma_{BV_{skola}}$ = Spridningen i elevernas betygsvärde på skolan

$$MV_{elev} = 0,70 \cdot BVK_{elev} + 0,30 \cdot NSP_{elev}$$

MV_{elev} = Elevens meritvärde,

BVK_{elev} = Elevens kalibrerade betygsvärde,

NSP_{elev} = Elevens samlade nationella slutprovresultat.

Av ovanstående formel framgår hur en elevs meritvärde beräknas. Meritvärdet utgörs till 70 % av elevens kalibrerade betygsvärde och till 30 % av elevens individuella slutprovresultat.

10.1.1 Exempel på kalibrering

Exempel:

En elev har följande avgångsbetyg från årskurs 9:

Bild 8

Engelska 9

Hem- och konsumentkunskap 6

Idrott och hälsa 4

Matematik 4

Musik 9

Biologi 4

Fysik 2

Kemi 3

Geografi 4

Historia 4

Religionskunskap 3

Samhällskunskap 4

Slöjd 7

Svenska som andraspråk 7

Teknik 5

Eleven har inte läst moderna språk.

Eleven får då följande genomsnittliga betygsvärde:

$$\frac{8+9+6+4+4+9+4+2+3+4+4+3+4+7+7+5}{16} = 5,18$$

Skolenheten hade ett genomsnittligt betygsvärde på 6,22 och ett genomsnittligt provresultat på 5,58. Spridningen var densamma för provresultaten och elevernas betygsvärden och ingen omräkning behövs göras med avseende på spridning. För samtliga skolenhetens elever ska det genomsnittliga betygsvärdet därför sänkas med 0,64. Eleven får då det kalibrerade betygsvärdet 4,54.

Eleven har medelprovresultatet 4,11 från de fem nationella slutproven.

Betygsvärdets vikt är 70 % och provresultatens vikt är 30 % vilket medför att elevens meritvärde blir: $0,7 \cdot 4,54 + 0,3 \cdot 4,11 = 4,41$.

6.6 Nya behörighetsregler ska införas för tillträde till gymnasieskolan

Regeringens förslag

För att vara behörig till ett nationellt program i gymnasieskolan ska det krävas ett meritvärde om lägst 4 från grundskolan eller motsvarande utbildning. Samma krav ska gälla såväl högskoleförberedande program som yrkesprogram.

Meritvärdet ska utgöras av den sökandes betyg från grundskolan eller motsvarande utbildning och resultaten från de nationella slutprov som den sökande genomfört i grundskolan eller motsvarande utbildning.

Det ska införas en upplysning om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om beräkning av meritvärdet. Av upplysningsbestämmelsen ska det även framgå att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om undantag från att meritvärdet ska utgöras av den sökandes betyg och resultat från nationella slutprov.

Det ska vidare införas en upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om hur behörighetsprövning ska göras för den sökande som på annat sätt än genom grundskolestudier har förvärvat kunskaper som är likvärdiga med de kunskaper som krävs för behörighet till gymnasieskolan.

Regeringen föreslår alltså att behörighetskravet ska vara detsamma för högskoleförberedande program och yrkesprogram.

Regeringen anser inte att ett lågt betyg i ett enskilt ämne ska kunna leda till att en elev per automatik stängs ute från gymnasieskolans nationella program. Därtill anser regeringen att det är angeläget att både högskoleförberedande program och yrkesprogram uppfattas som viktiga och att behörighetsreglerna inte späder på fördomar om att yrkesprogram är ett sämre val och endast ett alternativ för dem som inte klarar av högskoleförberedande program.

Utredningen har dock skattat att endast ca 2,6 procent av eleverna med F i matematik i dag beräknas klara av att få minst 4 i meritvärde i grundskolan med det föreslagna betygssystemet. Regeringen bedömer därför att sannolikheten för att elever med låga kunskaper i t.ex. matematik skulle söka till exempelvis det naturvetenskapliga programmet och sedan misslyckas på grund av svaga matematikkunskaper är låg. Utredningen har kommit fram till att det är högst ovanligt att elever med begränsade kunskaper i matematik söker program där matematik är ett framträdande ämne. **Genom förekomsten av denna självselektion bedömer regeringen att ämnesspecifika behörighetskrav till exempelvis naturvetenskapliga programmet inte bör införas.**

SAMMANTAGEN BEDÖMNING FÖRSTÄRKS

Förslag: Skollagen och skolförordningen ska omformuleras så att det inte längre anges att betygs- och bedömningskriterier ska uppfyllas. I stället ska formuleringar om att eleven ska tillgodogöra sig kunskaper införas. Undantagsbestämmelsen i skollagen – att det vid betygssättningen får bortses från enstaka delar av betygskriterierna om det finns särskilda skäl – ska omformuleras så att det får bortses från enstaka delar av mål och innehåll.

1. Sammantagen bedömning förstärks
2. Förslaget på kriterier och skala gör att det inte kan formuleras som "enstaka delar av betygskriterierna"

Genomförandet av förslagen innebär en betydande reform som sätter på en ny syn på betygssättning i svenskt skolväsende och sätter årskurser och skolformer där betygen används för antagning till utbildning. Även om lärarsatta betyg består som en komponent i huvudförslaget ökar inslagen av extern och anonymiserad bedömning.

IMPLEMENTERANDE AKTÖRER

Implementerande aktörer behöver förmedla en bild av det nya betygssystemet där objektivitet, ökad rättssäkerhet och mer tillförlitliga betygsunderlag står i fokus. Det kan medföra positiva uppfattningar om, och en tilltro till, det nya systemet.

Förtroendet för Sveriges närmast unika tradition av helt och hållet lärarsatta betyg har länge varit obefogat och ogrundat starkt trots betygsinflation och all forskning som belagt betygens bristande likvärdighet. Lärare är generellt bra på att sätta betyg inom sina undervisningsgrupper. Systemet kan dock inte ge dem förut-sättningar att, utifrån tolkning av betygskriterier, göra samstämma bedömningar och därigenom säkerställa betygens nationella likvärdighet.

6.3 Bedömningssamråd ska genomföras för att stärka likvärdigheten inom skolenheter och program

Regeringens förslag

Det ska införas obligatoriska bedömningssamråd i grundskolan, specialskolan och gymnasieskolan.

Vid betygssättning ska det inom varje skolenhet genomföras bedömningssamråd mellan lärare som undervisar i samma ämne i årskurs 10 i grundskolan eller årskurs 11 i specialskolan. Om ett ämne avslutas tidigare ska bedömningssamråd genomföras i den årskurs då ämnet avslutas.

I gymnasieskolan ska bedömningssamråd vid betygssättning på en avslutande nivå genomföras mellan lärare som undervisar och sätter betyg i ett ämne inom ett program på en skolenhet.

Syftet med bedömningssamråden ska vara att öka betygens likvärdighet inom respektive ämne.

Rektorn ska ansvara för att bedömningssamråd genomförs.

REKTORS ANSVAR

Regeringen bedömer vidare, i likhet med Skolinspektionen, att ett tydligt krav på ansvaret för genomförande av samråden innebär ökade möjligheter för myndigheten att ingripa om det vid tillsyn eller granskning mot förmodan skulle visa sig att rektorn inte har säkerställt att bedömningssamråd genomförts.

HUR BLIR DET VIKTIGT PÅ RIKTIGT?
ELLER HUR BLIR DET PÅ RIKTIGT OM DET ÄR VIKTIG?

Det här klarar jag av, så jag till
mig själv och bestämde mig för att
skapa en självuppfyllande profetia!

Kontakt!

Anna Karlefjärd

Anna.karlefjard@gmail.com